

De Fryske euro

Grou, 23 augustus 2021

Geacht gemeenteraadslid,

Van u wordt verwacht dat u bijdraagt aan de leefbaarheid van de gemeente. Het midden- en kleinbedrijf speelt daarbij een belangrijke rol. Bijgaand bieden wij u een methode aan: de *Koop Lokaal Booster*. De methode staat omschreven in een nieuw boek, uitgegeven door Stichting Social TRade Organisation (STRO). Het informeert u over de kansen om de lokale economie en het lokale midden- en kleinbedrijf op een duurzame manier te versterken. De methode laat zien hoe de gemeente het lokale MKB kan stimuleren door een deel van haar uitgaven te doen in geoormerkt geld, lokaal circulair geld. STRO is dermate overtuigd van de methode, dat die zelf de verspreiding er van op zich neemt voor alle gemeenten in Nederland.

Lokaal circulair geld in het kort

Ondernemers, overheden en particulieren verenigen zich om te handelen met eigen betaaleenheden, in Fryslân met de Fryske euro. De eenheden in dit betaalsysteem krijgen de opdracht mee om een zelfbepaalde periode in dit lokale circuit rond te gaan. De waarde blijft gekoppeld aan de euro, maar dan zonder mogelijkheden voor oppotten of afromen. Het blijft als ruilmiddel in de reële economie. Hierdoor circuleert het beter dan de standaard euro binnen de lokale gemeenschap en zorgt voor meer lokale economische activiteit.

Overheden kunnen hiermee de eigen verantwoordelijkheid voor hun bestedingen nemen en met circulair geld de regie en invloed terugpakken en het publieke geld dat ze beheren op deze manier veilig en lokaal inzetten.

Een snelle indruk van de methode 'Koop Lokaal Booster' krijgt u via de samenvatting die als apart blad is toegevoegd.

Fryslân: Circulair geld als beleidsinstrument

Met de initiatiefgroep 'laat geld lokaal rollen' werken we met STRO samen om hier in Fryslân een Fryske euro te introduceren. Vandaar dat wij de gemeentefracties in Fryslân het boek toesturen, met een eigen introductie en toelichting. Dat circulair geld hét instrument is voor herstel en stimulering van de economie en het ondersteunen van de lokale gemeenschap, gaan we laten zien in de praktijk van Fryslân en aantonen door ervaring en onderzoek. In de eerste fase van dit project, de livedemonstratie 'de Útdaging', krijgen we we steun van de provincie Fryslân met de subsidieregeling *Innovatiematrix Fryslân*. We bereiden een tweede fase voor: onderzoek naar de brede invoering van de Fryske euro in de provincie Fryslân.

De Fryske euro

Stichting STRO heeft hun jarenlange ervaringen met lokaal geld omgezet in een werkend systeem. Daar ligt de kennis, een stappenplan en de financieel technische software (Cyclos) klaar om een regionale circulaire munt te introduceren samen met gemeenten en provincie. De Fryske Euro gaat hiermee werken.

Wij zien de Fryske euro als een verbeterd beleidsinstrument (ten opzichte van de standaard euro) om de gewenste doelen te bereiken. De bijzondere eigenschappen van de Fryske euro leiden er namelijk toe dat alle bestedingen in Fryske Euro gaan bijdragen aan de diverse overheidsdoelstellingen, met name het economische herstel uit de coronacrisis.

Verwachte resultaten

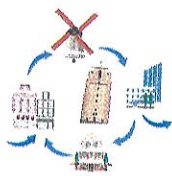
- meer omzet voor het MKB, innovatie en meer (nieuwe) banen;
- meer lokale productie voor lokale consumptie, wat leidt tot veerkrachtiger regionale economieën;
- een sterkere ondernemersgemeenschap die beter is toegerust om uit te wisselen met andere regio's;
- een duurzamere productie door gebruik van grondstoffen en arbeid van dichtbij
- sterkere sociale cohesie;
- een verruiming van overheidsbudgetten;
- een bottom-up bijdrage aan het herstel van de wereldeconomie, met verminderde schulden aan de financiële sector.

Aan iedere fractie in uw gemeente wordt dit boek met de methode beschikbaar gesteld. We hopen dat de *Koop Lokaal Booster* u inspiratie geeft voor de kracht van het lokaal inkoopbeleid van uw gemeente. Hoe u kunt bijdragen om daar meer impact aan mee te geven, voor een betere omzet van de plaatselijke ondernemers. Als dit niet uw terrein is, geef het boek dan door aan een fractiegenoot, lokale of regionale ontwikkelingsorganisatie of ondernemersvereniging.

Wilt u na het lezen meer weten over de mogelijkheden voor de Fryske euro in uw gemeente, neem dan contact met ons op via contact@defryskeeuro.nl

Initiatiefgroep 'Laat geld lokaal rollen'

Lenie Braks, Monique van Etten, Petra Vlutters, Femke Molenaar,
Jacob Wijngaard, Irma Lok

De Fryske euro

voetnoot 1

De Útdaging

Ondernemers uit het MKB nemen het voortouw in de De Útdaging

Als start van de Fryske euro is samen met STRO de Útdaging ontworpen. In deze live-demonstratie laten 200 ondernemers (of meer) vanaf januari 2022 de Fryske euro rollen. Elke ondernemer start met FE1000 en gaat deze zo snel mogelijk bij de andere ondernemers besteden. De waarde blijft daarbij gekoppeld aan de euro, maar de Fryske euro functioneert puur als ruilmiddel. De circulatie wordt bevorderd door een op maat gemaakte provisie. Oppotten van de Fryske euro's is voor iedereen ongunstig. Door steeds opnieuw besteed te worden binnen het circuit zorgt het voor extra handel. Deze livedemonstratie gaat aantonen hoeveel extra onderlinge handel er hierdoor in één jaar tot stand komt. De spelregels voor de Útdaging staan op de website www.defryskeeuro.nl. Ondernemers worden via bestaande netwerken benaderd en vanaf september 2021 rollen we een wervingscampagne uit via diverse media.

voetnoot 2

Gedegen onderbouwing en onderzoek

Men denkt op meerdere plekken na over alternatieven voor de euro omdat de euro en de financiële sector belemmeringen opwerpt voor de transitie naar de waardengedreven betekeniseconomie. Hiervoor verwijzen we onder andere naar Stichting Ons Geld, de visie in het boek 'Donuteconomie', het WRR-rapport 'Geld en schuld' maar ook naar het lectoraat 'Betekeniseconomie' van NHL-Stenden.

Het komt er op neer dat het overgrote deel van de euro's wordt gecreëerd en in beheer is van private banken. Het disfunctioneren van deze private financiële sector heeft allerlei ongewenste en niet duurzame effecten. In huidig systeem blijken systeemfouten te zitten en het is nodig om alternatieven te onderzoeken <https://blog.onsgeld.nu>. Met het huidig geld houden we het huidig systeem in stand. Geld is echt té belangrijk om alleen private banken hier op de inmiddels bekende en onderzochte manier mee om te laten gaan. Circulair geld geeft richting en heeft duwkracht richting duurzaamheid. Door koppeling van de waarde aan de euro kan circulair geld een overgangssysteem worden wat in beide systemen/economieën werkt.

(Corona-herstel)fondsen en overheidsbestedingen kunnen daar een duurzame bijdrage in leveren! Zoals in 'Koop Lokaal Booster' is te lezen, heeft het professionele concept hiervoor zich in verschillende situaties bewezen en sluiten op Europees niveau zich nu regio's aan bij een in 2019 ontstaan consortium (<https://territories4resilience.eu/>).

Samenvatting Koop Lokaal Booster

Systematisch lokaal kopen heeft impact

De Engelse plaats Preston werd in 2018 uitgeroepen tot *most improved city in the UK*. Lokale bedrijven waren opgebloeid en de mensen voelden zich weer deel van één gemeenschap. Dat alles was te danken aan een koop-lokaalinitiatief dat begon bij de gemeentelijke overheid. Vervolgens betrof die er steeds meer lokale semipublieke en non-profitorganisaties bij: de politie, het ziekenhuis, scholen, de grootste woningbouwvereniging en later de universiteit. De inkopers van de deelnemende partijen gingen samen hun best doen om meer lokaal in te kopen. Ze leerden van elkaar en maakten er een wedstrijd van om telkens weer het percentage lokale bestedingen te vergroten. Dankzij die inzet overleefden veel lokale bedrijven. **Ze bloeiden op en startende ondernemingen kregen meer kansen.**

Versterken lokale economie vergroot veerkracht nationale economie

Jarenlang had de gemeente het verhaal geloofd van de efficiënte wereldmarkt. Bovendien wilde ze geen beleid voeren dat ten koste van andere gemeentes zou gaan. Maar bij nadere beschouwing bleken beide argumenten meer ideologisch dan praktisch van aard. Uiteindelijk wordt de wereld er niet beter op als gemeenschappen hun potentie onderbenutten. En ook bleek dat de hoeveelheid geld die uiteindelijk buiten Preston besteed werd, precies even groot was als voorheen. Het enige verschil was dat voordat het elders werd besteed, het eerst effectiever lokaal gebruikt werd.

Koopkracht beter benutten voordat die naar elders gaat

Het effect van meer lokale inkoop door de gemeente kan verder vergroot worden. Dat gebeurt als de leveranciers van de gemeente en de andere instellingen zich committeren om op hun beurt ook weer lokaal in te kopen. Dan blijft dat geld nog langer beschikbaar om de lokale productie en handel te stimuleren. De Oostenrijkse stad Wörgl ontwikkelde daartoe midden in *de Grote Depressie* van de jaren dertig van de vorige eeuw een koop-lokaalketen. Daardoor nam de **werkeloosheid 25% af**, terwijl die in de rest van Oostenrijk juist toenam.

De gemeente gebruikte in die aanpak tegoedbonnen om mee te betalen. Die waren alleen binnen de gemeente geldig. Ze zette daarvoor geld op een geblokkeerde bankrekening, zodat de tegoedbonnen goed gedekt waren. Dit bonnengeld onderscheidde zich op twee bijzondere manieren. Om te beginnen moest iemand die de bonnen wilde omwisselen in het geld dat op de geblokkeerde bankrekening stond om dat buiten de gemeente te besteden, daarvoor 5% omwisselkosten betalen. Daarnaast kende dit lokale geld een vermijdbare provisie. Over het verdiende geld betaalde je provisie, zolang je het niet zelf weer lokaal besteedde. Die negatieve rente stimuleert om geld snel en vaak te gebruiken en dat geeft veel kansen op extra omzet voor het lokale kleinbedrijf en voor starters.

Een netwerk van lokale betaalrekeningen

De Social TRade Organisation (STRO) heeft in een jarenlang R&D programma deze aanpak verder verbeterd. Parallel bouwde STRO een softwarepakket dat betaalrekeningen faciliteert. Inmiddels gebruiken wereldwijd tenminste 12 banken deze software en bieden daarmee vele miljoenen klanten een mobiele bankrekening. De software kent bovenop wat normale banksoftware kan, enkele belangrijke innovaties. Zo kan geld een tijdteller worden meegegeven. Die kan gebruikt worden om geld een bepaalde periode binnen een lokale groep rekeninghouders te houden.

Extra kredietmogelijkheden voor kleinbedrijf

Ook biedt de software de mogelijkheid om leveranciers van bedrijven die krediet nodig hebben, mee te laten betalen aan het mogelijk maken van dat krediet. Bij Sardex op Sardinië hebben hierdoor duizenden kleine bedrijven kredieten kunnen krijgen die bij bankkrediet met gewone rekeningen niet mogelijk waren geweest. Het krediet dat Sardex zo kon leveren, heeft inmiddels meer dan een half miljard euro aan extra omzet voor de bedrijfjes opgeleverd. Onlangs is Sardex gekocht door de Italiaanse staat, omdat die het programma wil opschalen in de strijd tegen de gevolgen van de lockdown.

Koop Lokaal Booster in uw gemeente

Ook in uw gemeente kan het kleinbedrijf de extra omzet van langer circulerend geld heel hard gebruiken. En ook in uw gemeente zijn goedkope kredieten hard nodig voor bedrijven die door de lockdown onvoldoende eigen liquiditeit hebben. Het is daarom nuttig om een netwerk van lokale rekeningen te creëren en via die rekeningen een serieus lokaal inkoopprogramma te draaien, zodat de leveranciers van de gemeente of de instellingen zelf ook weer een groter deel van het inkomen lokaal gaan besteden.

Praktisch zou het voor de gemeente op het volgende neerkomen:

De gemeente kiest ervoor zoveel mogelijk lokaal te besteden en probeert anderen in het lokaal inkopen te betrekken. Ze betaalt daarbij bij voorkeur haar leveranciers voor een zo groot mogelijk deel op hun lokale rekeningen, wat ervoor zorgt dat ook die leveranciers en ook weer hun leveranciers hun best doen om lokaal te besteden. Die koopkracht gaat sneller rond dankzij de vermijdbare provisie, waardoor het geld nog meer doet voor de lokale economie.

Bestaande leveranciers van de gemeente en de instellingen en andere betrouwbare bedrijven krijgen vooraf een bestedingsruimte, een basiskrediet om het onderling zakendoen te stimuleren. De risico's op wanbetaling worden gedekt door de opbrengst van de vermijdbare provisie.